

3./ SNF zriaďuje komisiu NF, zloženú zo zástupcov všetkých strán /po jednom/, ktorá sa má zaoberať otázkami dvojročného plánu, má pracovať v hospodárskom komitáte pri ZP a koordinovať tak prácu politických strán so ZP pri prevádzaní dvojročného plánu a napomáhať úradom politickou cestou pri výstavbe Slovenska. Strany oznámia svojich zástupcov predsedníctvu ZP.

Predkladajúc Vám tieto svoje pripomienky, dovoľuje si Vás požiadať, aby predsedníctvo DS zaujalo k nim svoje stanovisko tak, aby vzájomná spolupráca v NF mohla byť obnovená na jasnej ideovej a pracovnej platforme, ako aj na vzájomnej dôvere.

S prejavom hlbkej úcty

Slovenský národný archív Bratislava, f. Demokratická strana II., kart. I, č. 48.

Dokument č. 98

List V. Šrobára prezidentovi E. Benešovi z 22. februára 1947 o československej myšlienke.

Trenčianske Teplice 22. 2. 1947

Pán prezident, milý priateľu

Vyslovujem Ti úprimnú vďaku za nás všetkých, ktorí máme radi našu Československú republiku za reč, ktorú si predniesol pánom z Československej spoločnosti. U nás verných vzbudila veľkú radosť a v kruhoch iných akýsi otras zo spánku a či driemot.

Je jasno po tejto reči na všetky strany: Každý vie, čo nás očakáva i tu i u Vás za Moravou a (po)ďľa toho nech sa politici a národ chovajú medzi sebou i voči ľudu. Už si nikto nebude môcť zahrávať na extra vlastenectvo české a na extra slovenské, lebo je len jedno a môže byť len jedno jediné: československé.

Chodilo sa okolo tejto otázky ako okolo horúcej kaše. Páchali sa všelijaké záludné myšlienky a neúprimnosť tu i tam u Vás. Urobil si tomu koniec raz navždy.

Je jasno a po veľkom prekvapení v Bratislave nastáva obrat k poctivému presvedčeniu o našej jednote i v kruhoch, ktoré stále nevedeli zabudnúť na samostatnosť slovenského štátu. Uľahčil si nám prácu na konsolidácii razom a za to Ti ďakujem menom svojim i svojich priateľov.

Osobne: píšem teraz o rokoch 1939 - 1945. Veľmi by mi uľahčil prácu materiál z Tvojho fasciklu, menovite v rokoch 1943 - 1945. Nemám doslovné texty svojich a Tvojich odkazov a správ.

Rok 1939 mám už hotový. Roky 1943, 1944 mám riadne písaný denník, ale bude ho treba doplniť práve uvedenými textami.

Pre opis stavu o pobyte v Chuste a o všetkom, čo sa okolo toho stalo, mám už doplnený materiál a ...bude hotová knižočka.

Prijmi znova moju vďaku a srdečný pozdrav i pre pani prezidentovu.

Tvoj oddaný

V. Šrobár.

Dokument č. 99

Rezolúcia I. Východoslovenského zjazdu odboru mladých demokratov z marca 1947.

Rezolúcia I. Východoslovenského zjazdu odboru mladých demokratov.

Demokratická mládež východného Slovenska zišla sa v dňoch 7. - 9. marca 1947 vo svojom kultúrnom i životnom centre, v Košiciach a po uvážení súčasnej situácie a potrieb slovenského národa, rozhodla sa vydať rezolúciu, z ktorej vyberáme podstatu.

Prajeme si, aby ústavné riešenie bolo definitívne a uspokojovalo po každej stránke obidva národy republiky.

Slovenský národ zaslúžil sa veľkou mierou o obnovenie ČSR svojim slávnym národným povstaním a tou skutočnosťou, že 170.000 mladých Slovákov so zbraňou v ruke na všetkých frontoch sveta krvácalo za lepší zajtrajšok Slovenska v rámci ČSR. Toto nás oprávňuje, aby sme požadovali pre slov. národ také miesto, aké mu patrí. Neustúpime ani krok od výdobytkov nár. povstania, prajeme si uchovať SNR ako regionálny zákonodarný zbor a zbor povereníkov, ako orgán moci výkonnej.

Nech je všade zachovaná zásada, že Slováci vo svojich životných záležitostiach nesmú byť majorizovaní. Len takto vytvoríme predpoklad pre šťastné súžitie našich národov a upevníme tak najlepšie našu ČSR.

Demokratická mládež východného Slovenska vzhľadom k pripravovanému riešeniu školskej otázky praje si bezpodmienečne, aby podobné, ako je to u väčšiny kultúrnych štátov sveta a aj v zemiach českých našim cirkvám bolo ponechané právo zriaďovať svoje vlastné školy pod štátnym dohľadom, pretože nepovažujú štátny vyučovací monopol po skúsenostiach fašistických štátoch za správny. Naopak, dlhoročná tradícia cirkevných škôl a ich výsledkov oprávňuje plne k zachovaniu a vytvoreniu niektorých druhov cirkevných škôl.

Žiadame bezpodmienečne a okamžite odpolitizovať školskú správu. Žiadame odstrániť týchto činiteľov na Povereníctve školstva, ktorí jednostranným politickým zameraním spôsobujú ťažkosti demokraticky zmýšľajúcemu učiteľstvu a ktorí podľa politických záväzkov už dávno mali byť odstránení.

Žiadame, aby demokraticky zmýšľajúce učiteľstvo a žiactvo netrpelo pre svoje demokratické presvedčenie a aby mu bolo umožnené slobodne vyvíjať svoju mimoškolskú spolkovú činnosť.

Prajeme si, aby slov. robotníkom, ktorí odišli do Čiech pomôcť splniť dvojročnicu, bol umožnený svojský kultúrny, náboženský a politický život. Z toho dôvodu žiadame, aby Slováci v Čechách mali primerané zastúpenie v NV(národných výboroch).

Prajeme si, slov.(enských) kňazov a slov.(enské) fary pre Slovákov v Čechách. Naši krajaní v Sudetách nech majú možnosť aj polit.(iticky) vyvíjať činnosť v slovenských politických stranách, aby sa zamedzil ďalší úbytok slovenských zástupcov v Národnom zhromaždení. Odchod slovenských robotníkov do Čiech nech podlieha prísnej kontrole slov. úradov a nech takéto prípady sú povoľované len vo výnimočných prípadoch. Treba vyvinúť všetko úsilie,